

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Redogörelse
för
Högre Elementar-Läroverket i Westerås
under läsåret 1866—1867
jemte
Inbjudning
till
Års-Examen och Slutöfningarna
den 6:te och 7:de Juni 1867.
af
Ludvig Mossberg,
Läroverkets Rektor.

---

*Redogörelse för Elementar-läroverken i Sala och Arboga
samt Stadspedagogierna i Köping, Nora och Linde.*

WESTERÅS,
hos Tryckeri-aktiebolaget. 1867.

Vid en återblick på den tid, som förlutit sedan förra årsberättelsen afgafs, upptager, med den heliga rätt, som ovillkorligt inrymmes åt ett stort minne, det smärftulla medvetandet af den svåra förlust Läroverket under detta tidskifte lidit, i främsta rummet våra tankar och känslor. En hastig och oakadt den höga lefnadsåldern då af intet förébålad död borttryckte den 6 Augusti förlidit är detta Läroverks dåvarande högt vördade och älskade Eforus, Biskopen öfver Westerås Stift, Commendören med Stora Korset af Kgl. Nordstjerneorden, En af de Aderton i Svenska Akademien, Fil. Jubeldoktorn och Theol. Doktorn Hög-vördligste Herr *Christian Eric Fahlerantz*. Under det att hela fäderneslandet i den bortgångne saknar den djupsinnige tänkaren, den snillrike och mångsidige skriftställaren, den starke kyrkopolaren, den genom afsigternas oförtydbara renhet och en i alla skiften orubbad fosterlandskärleks omutliga nitälskan framstående statsmannen, har denna saknad för oss en särskild och närmare betydelse genom de kärlekens och tacksamhetens förbindelser, hvari vi känna oss stå till honom: Läroverket för nära 17 års nitiska omsorger för dess bästa: Lärarne för det högsinnade förtroende, den vänskap han städse visade dem: Lärjungarne för den faderliga godhet och vilvilja, hvarmed han aldrig upphörde att omfatta dem, och som åt mången af dem beredde ett annars saknad tillfälle att bevista Läroverket. Att framställa en helgjuten bild af en så helgjuten karakter, som Biskop *Fahlerantz*, att teckna honom i de många och olikartade verkningskretsar, i hvilka han under en lång lifstid lefde och verkade — och det alltid och allestädes med fullt lif — dertill fordrades en annan förmåga än min, kanske äfven ett annat tillfälle än detta.

En sådan teckning lär i allt fall icke uteblifva. Redan har *Wesmanlands* och *Dala Nation* i *Upsala* af pietet för sin forne

Inspektor och välgörare dertill lemnat ett ädelt och värdigt bidrag, och den vittra krets, som Biskop *Fahlerantz* i lifstiden tillhörde, skall utan tvifvel till den sköna krans af stora fosterländska minnen, den med fromma händer nedlaggt på fäderneslandets altare, lägga några nya blad, som sannt och lefvande återgifva bilden af en bland dess främste medlemmar. Här har endast kärleken och tacksamheten begagnat tillfället att få gifva sig ett uttryck, och att få nedkalla den Högstes välsignelse öfver ett värdadt, oförgätligt minne!

Till det efter den hädangångne lediga Biskopsembetet med den dertill hörande vården om Stiftets Läroverk har Kongl. Maj:t behagat den 23 sistl. November utnämna Sin Troman, Domprosten, Ledamoten af Kongl. Nordstjerneorden, Fil. och Theol. Doktorn *Carl Olof Björling*. Uti denna utnämning har Westerås Läroverk och dess lärare sett för sig lyckliga förebud, hemtade ej blott från den säkra förvisningen om ett varmt och lefvande nit för en äkta och grundlig ungdomens undervisning och uppfostran, som den nyutnämnde Biskopen under en redan mångårig, närbeslägtad embetsutöfning inom vårt Stift hos alla ingifvit och stadgat, utan äfven särskildt af den omständigheten, att Han, under föregående utöfning af Lärarekallet, af egen erfarenhet lärt känna Läroverkens ställning och behof, medlen och vilkoren för deras utveckling och förkofran, samt det rätta måttet för de fordringar, som böra ställas på både lärare och lärjungar. Redan i det Herdabref, Herr Doktorn och Biskopen vid sitt nya Embetes tillträdande utfärdat, har Han uttalat sin öfvertygelse om samverkan och förtroende emellan Eforus och lärarne såsom ett bland de nödvändiga vilkoren för uppnäendet af deras gemensamma mål, Läroverkets och ungdomens bästa, och likasom vi lärare känna oss genomträngda af en lefvande håg att genom pligttroget utöfvande af vårt kall göra oss förtjente att få ega och behålla detta dyrbara förtroende af vår nye värdade Förman, så våga vi äfven hoppas att fortfarande få vara inneslutne i Hans ynnest och välvilja, hvarpå vi redan fått emottaga så många prof.

I. Redogörelse för Högre Elementarläro- verket i Westerås.

A. Undervisningen.

Höstterminen, som började den 31 Augusti, afslutades efter examen med de 5 lägsta klasserna den 18 December. Vårterminen börjades den 18 Januari, och kommer enligt H. H. Efori bestämmande att afslutas Fredagen den 7 Juni.

Helsotillståndet har under läsåret såväl bland lärare som lärjungar varit i allmänhet tillfredsställande, men då i början af Höstterminen Cholerafarsoten yppade sig i staden och efter en lindrigare början tycktes hota med större utspridning, beslöt den dåvarande Eforalstyrelsen, på hemställan af Läroverkets Läkare, att förlänga den ledighet, som vid tiden för Westerås marknad vanligen plägar beviljas ungdomen, med 14 dagar, under hvilken tid sålunda ett afbrott i undervisningen vid Läroverket egde rum.

I undervisningsplanen hafva under läsåret inga andra förändringar vidtagits, än de, som beträffande öfningsämnen varit föranledda af föreskrifterna i Nådiga Cirkulärbrevet af den 19 Juni 1866, hvilka föreskrifter först under Vårterminen kunnat tillämpas, enär läseordningen för Höstterminen vid tiden för det nyssnämnda Nådiga brevet meddelande redan var uppgjord och antagen att gälla. Äfven under detta läsåår har man af för handen varande förhållanden sett sig nödsakad att något frångå föreskriften angående antalet af lärare, som skola bestrida undervisningen i tredje och fjerde klasserna, i det att i den förstnämnda klassen, såväl på klassiska som reala linien, samt i den sednare på reala linien 5 lärare undervisat. Hufvudsakliga orsaken härtill ligger i det täta ombyte af lärare, som varit en följd af flera ordinarie af sjuklighet eller andra orsaker föranledda tjänstledighet.

Den dagliga undervisningstidens indelning har under hela läsåret varit kl. 7—9, 11— $\frac{1}{2}$ 2, samt tvänne eftermiddagar i veckan kl. $\frac{1}{2}$ 4—5, tvänne 4—5. Gymnastik-öfningar hafva egt rum alla dagar kl. $\frac{1}{2}$ 11—11 för klass. I—IV, och $\frac{1}{2}$ 2—2 för klass. V—VII. Samfälda öfningar i vapenföring m. m. för klass. V—VII hafva egt rum 4 dagar i veckan, under Höstterminen kl. 5— $\frac{1}{2}$ 6, under Vårterminen kl. 5—6. I Bajonettfäktning hafva omkring 50 lärjungar blifvit öfvade; i sabelföring omkring 30; i gevärsexercis 120.

Bataljons-exercisöfningar i fria luften hafva vid tjenlig väderlek på de ordinarie Gymnastiktimmarna egt rum, äfvensom målskjutningsöfningar på särskilda timmar för lärjungarna i sjunde klassens högre afdelning, som från andra öfningar än dessa varit befriade. Från gymnastiköfningarna hafva på grund af den anbefallda Läkarebesigtningen varit befriade: under Höstterminen 35, under Vårterminen 51, hvilket i medeltal utgör nära 13 $\frac{1}{2}$ procent af antalet närvarande lärjungar.

Den i förra årets Redogörelse uttalade förhoppningen, att genom enskilda bidrag kunna erhålla medel till fyllande af kostnaderna för uppförandet af en ny bro öfver Svartån, afsedd att bereda kommunikation emellan Läroverkshuset och Djekneberget, har i så måtto förverkligats, att bron kunnat byggas och nu är färdig. Jag begagnar därför detta tillfälle att till alla dem, som bidragit till företagets lyckliga framgång, hembära Läroverkets och ungdomens hjertliga tacksamhet. Särskildt känner Läroverket sina förut stora förbindelser till Herr Grefve *G. Gs. Lewenhaupt* än mer förökade genom den frikostiga gifva af mark för vägs anläggande från landsvägen ned till bron, som han nu lagt till den förut skänkta marken för brons landfäste på östra sidan.

Vid Sångöfningarna voro lärjungarne under Höstterminen, likasom under flera föregående år, fördelade i 5 af indelningen i läsklasser oberoende afdelningar, af hvilka de 2:ne lägsta undervisades hvar för sig 1 timme, de öfriga likaledes hvar för sig 2 timmar i veckan, allt på e. m., hvarjemte Instrumentalmusiköfningar egde rum 2 timmar i veckan. Under Vårterminen har undervisningen i Sång

och Musik varit ordnad i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de föreskrifter derför, som ofvannämnda Nådiga Circular innehåller. Då det dervid, i anseende till uppkommande kollisioner med andra öfningsämnen, icke lät sig göra, att vidhålla den för Sångundervisningens ändamålsenliga bedrivande af lätt begripliga skäl snart sagdt nödvändiga anordningen att låta Sångafdelningarna vara alldeles oberoende af läsklasserna, så har man på försök följt denna sistnämnda indelning, hvilket äfven det Nådiga Circularäret synes antaga såsom det normala. Härvid hafva dock, såsom man kunde vänta, mångahanda olägenheter yppat sig, hvilka, om de än till någon del berott på en brytning vid öfvergången från den förra af läsklasserna oberoende till den nuvarande vid dem fästade indelningen, dock varit tillräckligt stora, för att afskräcka från förnyade försök i samma riktning. Med den utsträckning, som merbemälda Nådiga Circular anbefaller för öfningarna i såväl Musik, som Gymnastik och Teckning, och de särskilda bestämmelser desamma för undervisningen i dessa ämnen fastställer, torde det emedlertid blifva svårt, om ens möjligt, att, utan någon inskränkning i de öfriga ämnenas undervisningstid, rätt ändamålsenligt ordna och bedriva densamma. Faran för lärjungarnes öfveranstängning ligger här närmare än man kanske tror, ty man misstager sig mycket, om man antager, att de i allmänhet betrakta öfningslektionerna såsom recreationsstunder, åtminstone lära de väl knappast kunna undgå att tröttnas af t. ex. en hel timmes fortsatt choralsång.

Undervisningen i Teckning har likaledes under Vårterminen varit ordnad i öfverensstämmelse med föreskrifterna i Nådiga Circularbrevet af den 19 Juni 1866, allenast att man beträffande klasserna ofvanom den fjerde låtit detta undervisningsämne för lärjungarne på den klassiska linien vara valfritt, hvartill man ansett sig äga så mycket mera skäl, som den undervisningsplan, hvilken är bifogad Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse af den 12 Maj 1865 angående ändring i Nådiga Stadgan för Rikets allmänna Elementarläroverk af den 29 Januari 1859, icke upptager några teckningstimmar för nyssnämnda lärjungar.

Första halftimmen af läsedagen har som vanligt varit egnad åt bön med bibelläsning och förklaring. Ledningen

af dessa andaktsstunder har äfven detta läseår ombesörjts af Adjunkten, Fil. Dokt. *Lyrberg*. Den dervid förekommande förklaring har omfattat Jakobs och Judæ bref samt Matthei och Marci Evang. Gudstjenst har hvarje helgdag under någon lärares ledning hållits på Läroverkets stora sal, den kallaste årstiden för hela ungdomen, annars för ungefär halfva antalet, då den andra hälften bevisat Gudstjensten i Domkyrkan.

För ungdomens skriftliga hemarbeten har ett särskildt uppgjort Schema varit gällande; likaså äfven för de skrifningar, som äro anbefallda för de från läsningen af Grekiska språket dispenserade lärjungarne. Dessa sistnämnda skrifningar, som under Höstterminen, likasom under förra läsåret, i afseende på ämnena omvexlade för hvarje vecka, hafva under Vårterminen varit så ordnade, att de ifrågasvarande lärjungarne i ett sammanhang fått sysselsätta sig med ettdera af de vid dessa skrifningar förekommande ämnena för så lång tid, som deråt varit anslagen. Så sysselsattes de under de fyra första veckorna af terminen med Latiniska skriföfningar, under de derpå följande 4 veckorna med Svenska, o. s. v. I utgifvandet och rättandet af dessa stilar hafva samtliga lärarne, med undantag af 3, deltagit.

Beträffande lärjungarnes hemarbeten har i öfverensstämmelse med föreskriften i Nådiga Circuläret d. 12 Maj 1865 i hvarje afdelning funnits en anteckningsbok, i hvilken hvarje lärare för dagen inskrifvit, hvilka arbeten han föresatt lärjungarne att fullgöra i hemmet.

Hemlexor hafva förekommit i alla klasser utom den första: i klasserna II—V i allmänhet i 2:ne läroämnena för hvarje dag, i de öfriga i 3:ne, och kunna dessa hemlexor i allmänhet anses hafva upptagit i kl. II 1½ tim., i kl. III—V 2, samt i VI och VII 3 à 4 timmar om dagen.

Hvad för öfrigt beträffar undervisningens omfång och indelning på de båda bildningslinierna, begagnade läroböcker m. m., så inhemtas detta af följande uppgift om

Genomgångna Pensa under läsåret:

Christendom.

Klassen I. 6 tim. — *Biblisk Hist.*: Gamla Testamentets, efter *Hübner* (Thomanderska uppl.). — *Kateches*: Första hufvudstycket och till 1:sta Artikelu på det andra. — Valda Bibelspråk och Psalmer.

Kl. II. 5 tim. — *Bibl. Hist.*: Nya Testamentets. — *Kateches*: 2:dra hufvudstyck. och repetition af det 1:sta. — Valda Bibelspråk och Psalmer.

Kl. III. 3 tim. — *Bibl. Hist.* repetition — *Kateches*: 3:dje, 4:de och 5:te hufvudstyck. samt repetition af de föregående. Valda Bibelspråk och Psalmer.

Kl. IV. 3 tim. — Katechisation. — Nya Testamentet efter *Kurtz* (Bibl. Hist.).

Kl. V. Lägre afdeln. 3 tim. — Katechisation med ledning af *Norbecks* lärobok i Theologi. — *Bergs* Bibelhandbok. — Nya Testamentets läsning med förklaring.

Högre afdeln. 3 tim. — Katechisation med ledning af *Norbecks* lärobok i Theologi. — *Bergs* Bibelhandbok. — Nya Testamentets läsning med förklaring.

Kl. VI. Lägre afdeln. 2 tim. — De 4 första kap. af *Norbecks* Theologi. — 1:sta Perioden af *Cornelii* Kyrkohistoria. — Nya Testamentets läsning med förklaring.

Högre afdeln. 2 tim. — 5:te, 6:te och 7:de kap. af *Norbecks* Theologi. — 2:dra Perioden af *Cornelii* Kyrkohistoria. — Nya Testamentets läsning på grundspråket med förklaring (20 kap af Matth. Evang.)

Kl. VII. Lägre afdeln. 2 tim. — *Norbecks* Theologi: kap. 9—11. — *Cornelii* Kyrkohistoria. — Nya Testamentets läsning på grundspråket med förklaring (kap. 21—28 af Matth. Evang., kap. 1—5 af Pauli bref till de Romare).

Högre afdeln. 2 tim. — Repetition af *Norbecks* Theologi och *Cornelii* Kyrkohistoria. — Nya Testamentets läsning på grundspråket med förklaring (Kap. 17—28 af Matth. Evang., kap. 1—8 af Pauli bref till de Romare).

Historia och Geografi.

Klassen I. 2 tim. — Sveriges, Norriges och Danmarks politiska *Geografi* efter *Palmblad*.

Kl. II. 5 tim. — *Historia*: till konung Magnus Eriksson efter *Ekelunds* mindre sammandrag jemte *Alanders* läsebok. — *Geografi*: Europas politiska till Nederländska monarkien.

Kl. III. 5 tim. — *Historia*: från Kalmar-Unionen till Drottning Christina jemte *Alanders* läsebok. — *Geografi*: Europas politiska från Nederländska monarkien till Asien.

Kl. IV. 4 tim. — *Historia*: från och med Drottning Christina

till lärobokens slut, jemte *Alanders* läsebok. — *Geografi*: Asiens och Afrikas politiska.

Kl. V. Lägre afdeln. **Klassiska linien.** 4 tim. — *Historia*: *Pütz'* lärobok i Gamla tidens Geografi och Historia till Romarne jemte begagnande af *Palmblads* Berättelser i Gamla Historien såsom läsebok. — *Geografi*: Nord- och Syd-Amerika samt Australien. — Kartritning.

Reala linien. 4 tim. — *Historia*: *Wennerströms* lärobok i Allm. Historien till Nyare tiden. — *Geografi*: lika med Klassiska linien.

Högre Afdeln. **Klassiska linien.** 3 tim. — *Historia*: *Pütz'* lärobok i Gamla tidens Geografi och Historia afslutad och repeterad. — *Palmblads* Berättelser såsom läsebok. — *Geografi*: Repetition af Europas.

Real-linien. 4 tim. — *Historia*: *Wennerströms* lärobok afslutad och repeterad. — *Geografi*: repetition af Europa, Nord- och Syd-Amerika samt Australien.

Kl. VI. Lägre afdeln. **Klassiska linien.** 3 tim. — *Historia*: *Pütz'* lärobok i Medeltidens Geografi och Historia. — *Geografi*: repetition af Europas.

Real-linien. 4 tim. — *Historia*: *Pütz'* lärobok i Nyare tidens Historia till Tredje tidrymden. — *Geografi*: *Palmblads* lärobok repeterad.

Högre afdeln. **Klassiska linien.** 3 tim. — *Historia*: Fäderneslandet till Frihetstiden efter *Ekkelunds* större sammandrag.

Real-linien. 4 tim. — *Historia*: Fäderneslandets till Drottning Christina efter *Ekkelunds* större sammandrag. — Nyare allmänna till Franska revolutionen. — *Physiska geografin* repeterad.

Kl. VII. Lägre afdeln. **Klassiska linien.** 3 tim. — *Historia*: Fäderneslandets från Carl XII:s död till lärobokens slut. — Nyare allmänna till Franska Revolutionen.

Real-linien. 4 tim. — *Historia*: Fäderneslandets från och med Gustaf II Adolf till lärobokens slut. — Nyare allmänna från Franska revolutionen samt repetition af de två föregående tidrymderna jemte *geografin*.

Högre afdeln. **Klassiska linien.** 3 tim. — De antagna läroböckerna fullständigt jemte repetition.

Mathematik.

Klassen I. 5 tim. — *Arithmetik*: Hela tal samt bråks förlängning och förkortning, efter *Zweigbergks* lärobok. Öfning i hufvudräkning. — *Linearteckning* efter *Ekman*.

Kl. II. 5 tim. — *Arithm.*: vanliga bråk och decimalbråk. Öfning i hufvudräkning. — *Linearteckning*, efter *Ekman*.

Kl. III. **Klassiska linien.** 4½ tim. — *Arithm.* Sorters reduktion samt de 4 räknesätten med sorter. Repet. af vanliga och decimalbråk. — *Geom.* Euklid. Bok I utom bevisen för theoremena.

Real-linien. 7 tim. — Detsamma jemte Regula-de-tri (enkel och största delen af sammansatt).

Kl. IV. **Klassiska linien.** 5 tim. — *Arithm.* Enkel och sammansatt Regula-de-tri och repetition af Sorträkning. — *Geom.* Euklid. Bok. 1.

Real-linien. 8 tim. — *Arithm.* Repet. t. o. m. sammansatt Regula-de-tri. — *Algebra: Björlings* (7:de uppl.) till kap. om negativa kvantiteter. — *Geom.* Euklid. Böck. 1 och 2.

Kl. V. **Klassiska linien.** 4 tim.

Lägre afdeln. — *Arithm.* Repet. af Regula-de-tri. — *Algebra:* de 4 räknesätten med hela tal och bråk. — *Geom.* Bok 2.

Högre afdeln. — *Arithm.* Intresse- och Rabatträkning samt repet. af det föreg. — *Algebra:* Om negat. kvantiteter och eqvationer af 1:a gr. med en obekant, samt problemerna i Lärob. sid. 67—72. — *Geom.* Böck. 3 och 4.

Real-linien. 7 tim.

Lägre afdeln. — *Arithm.* Intresse- och Rabatträkning, repet. af Regula-de-tri. — *Algebra:* Om negativa kvantiteter och eqvationer af 1:a gr. med en obekant, jemte problemerna i Lärob. sid. 67—72 och i Problemsaml. Pr. 1—21, samt repet. af Bråkräkning. — *Geom.* Böck. 3 och 4, repet. af B. 1 och 2.

Högre afdeln. — *Algebra:* Kap. VI, VII, VIII till § 5 (om Irrat. kvant., Quadratrötter, Imagin. kvantiteter, Eqvationer af 2:a gr. till roteqvationer), repet. af 1:a gradens eqvationer, problemsamlingens 1:a afdeln. — *Geom.* Böck. 5 och 6 t. o. m. prop. 20, utom bevisen för theorem. i kap. 2 och 3 af Bok. 5; repet. af B. 1—4.

Kl. VI. **Klassiska linien.** 4 tim.

Lägre afdeln. — *Arithm.* Intresse- och Rabatträkning, repet. af Bråk- och Sorträkning. — *Algebra:* Kap. VI och VII till Imaginära kvantiteter, problemerna i Lärob. sid. 67—73 och i Problemsaml. probl. 1—84, 97—120. — *Geom.* Eukl. Bok 5, kap 1.

Högre afdeln. — *Algebra:* Kap. VII och VIII till § 5 (Quadratrötter och Eqvationer af 2:a gr. med en obek. till roteqvationer), probl. i Lärob. sid 73—78 och i Problemsaml. probl. 85—96 af förra afdeln. och 13—27 af den sednare. — *Geom.* Böck. 5 och 6, utom bevisen för theor. i kap. 2 och 3 af Bok. 5, repet. af Böck. 1—4.

Real-linien. 6 tim.

Lägre afdeln. — *Algebra:* från paragr. om roteqvationer till förra Delns slut och repet. af kap. VI—VIII. — Problemsaml. 2:dra afdeln. t. o. m. probl. 63 bland de geometriska. — *Geom.* Böck. 5 och 6 (likasom klassiska linien, högre afdeln.). — En lärjunge har dessutom med högre afdeln. redogjort för dess kurs i Algebra jemte problemsamlingen, med undantag allenast af de geometr. problemerna i 3:dje afdeln. af den sistnämnda.

Högre afdeln. — *Algebra,* sednare Delen och repet. slutet af förra delen (om geometr. problem). Problemsamlingen, de geometr.

probl. i 2:a afdeln., 3:e afdelningen (utom 117—128) och probl. 1—29 af den 4:e. — *Plan Trigonometri*, efter *Lindmans* lärobok, till problemerna samt ett och annat bland de första af dem. — *Geom.*: repet af Böck. 5 och 6 (fullständigt) samt af B. 1—4.

Kl. VII. Klassiska linien. 4 tim.

Lägre afdeln. — *Algebra*: slutet af förra Delen: § 6 af kap. VIII; sednare Delen: kap. IX (om eqvationer med flere obekanta) §§ 1—3 och kap. X (om Rötter i allmänhet). Problemsaml. 2:dra afdeln. till pr. 43 bland de geometriska; för öfrigt problem-öfningar (icke skriftligen) utan förberedelse, omedelbart inför läraren. — *Geom.* Böck. 5 och 6 avslutade och repeterade (dock med samma inskränkning i afseende på B. 5 som för högre afdeln. af 6:te klassen, klassiska linien).

Högre afdeln. — *Algebra*: sednare Delen från kap. XII (om Logarithmer) tillika med åtskilliga probl. i 5:te afdeln. af problemsamlingen (om progressioner). Repetition. Problem-öfningar, muntligen och skriftligen.

Real-linien. 5 tim.

Lägre afdeln. — *Trigonometrien*, med dithörande problem uti läroboken, avslutad. Problemsamlingen, 4:de och 5:te afdelningarne, likaså. *Stereometri*, efter *Wiemers* lärobok (1:a Boken) och en handskrifven kurs. Repet. af Eukl. Böck. 1—6. Problemöfningar (muntligen) utan förberedelse, omedelbart inför läraren.

Naturvetenskap.

Klassen. I. 2 tim. *Fysisk Geografi*, allmän kännedom af Verldsdelarne (sidd. 18—27 i 10:de uppl.) samt det viktigaste af Europas fysiska geografi efter *Palmblad*.

Kl. II. 2 tim. — *Fysisk Geografi*: Europas, Asiens och Afrikas. — *Botanik*: *Anderssons* inledning till botaniken med ledning af samme författares väggtaflor.

Kl. III. Klassiska linien. 2 tim. — *Arrhenii* mindre lärobok fullständigt med begagnande af *Anderssons* väggtaflor. — Läsning af växter efter Herbarier och Flora.

Real-linien. 3 tim. — Samma som klassiska linien och dessutom kap. 1, 2 och 6 af *Agardhs* Naturkunnighet.

Kl. IV. Klassiska linien. 2 tim. *Arrhenii* Elementarkurs. 4:de uppl., det viktigaste af grofva stilen till "*Frukten*". Läsning af växter efter Herbarier och Flora.

Real-linien. 3 tim. — Samma som klassiska linien och dessutom repet. af kap. 1, 2 och 6 af *Agardhs* Naturkunnighet samt *Sundevalls Zoologi* till *Aves*.

Kl. V. Lägre afdeln. Klassiska linien. 2 tim. — *Arrhenii* Elementarkurs: "*Frukten*" samt repetition af föreg. Uppvisning af växter. *Sundevalls Zoologi* till *Aves*.

Real-linien. 4 tim. — Samma som klassiska linien och dessutom *Fysik*: *Floderi* lärobok §§ 1—59 jemte problem-öfningar.

Högre afdeln. 2 tim. — *Sundevalls Zoologi* till Fiskarna. — *Botanik*: Uppvisning och läsning af växter efter Sexual-systemet.

Real-linien dessutom: *Fysik*: 2 tim. *Floderi* lärobok §§ 50—90 samt repetition af föreg. jemte problemöfningar.

Kl. VI. Lägre afdeln. **Klassiska linien**. 1 tim. *Botanik*: Läsning af växter efter *Fries'* nat. system (*Arrhenii* lärobok) samt insamling och uppvisning af omkring 400 växtarter. — *Zoologi*: *Sundevalls* lärobok till Blötdjuren. — 1 tim. *Fysik*: *Floderi* lärobok till § 50 jemte problemöfningar.

Real-linien dessutom 3 tim. *Fysik*: §§ 50—114 i *Floderi* lärobok samt repetition af det föregående jemte problemöfningar. — 2 tim. *Kemi*: *Berlins* mindre lärobok, Metalloiderna.

Kl. VI. Högre afdeln. **Klassiska linien**. 1 tim. *Botanik*: De viktigaste inhemska naturliga familjerna. Kännedom af minst 450 växtarter. — *Zoologi*: *Sundevalls* lärobok till Blötdjuren. — 1 tim. *Fysik*: Hydrostatik och Aerostatik samt repetition af §§ 1—50 jemte problemöfningar.

Real-linien dessutom: 3 tim. *Fysik* *Floderi*: lärobok, Akustik, kap. 1 och 2 af Optiken samt Värmelärau jemte tillhörande problemöfningar. — 2 tim. *Kemi*: *Berlins* mindre lärobok. Repetition af Metalloiderna.

Kl. VII. Lägre afdeln. **Klassiska linien**. 2 tim. — *Fysik*: Dynamik, Akustik och de 2 första kap. af Optiken.

Real-linien. 3 tim. *Kemi*: *Berlins* mindre lärobok till Jernet. — *Mineralogi* och *Geologi*: De 2 första kap. af *Paykulls* lärobok. — 2 tim. *Fysik*: *Floderi* lärobok fullständigt jemte problem. — 1 tim. *Mekanik*: *Jocknick*, de första grunderna till Theoretiska Mekaniken. Problemer.

Kl. VII. Högre afdeln. **Klassiska linien**. 2 tim. — *Fysik*: *Floderi* lärobok, det viktigaste af 1:a och 2:a delarna.

Philosofi.

Klassen VII. Lägre afdeln. **Real-linien**. 2 tim. — *Logik*: *Borellii* lärobok t. o. m. slutledningen; *Anthropologi*: *Ribblings* grundlinier.

Högre afdeln. 2 tim. — *Schema till Anthropologien* af C. P. W. samt *Borellii* lärobok i *Logik*.

Svenska Språket.

Klassen I. 6 tim. — Läsning af valda berättelser ur *Svedboms* läsebok med redogörelse för innehållet; öfningar i rättstafning; det viktigaste af formläran till verbens böjning efter *Brodéns* lärobok, samt det allra allmännaste af läran om satsen och dess delar medelst muntliga öfningar.

Kl. II. 4 tim. — Läsning af valda stycken ur *Svedboms* läsebok med redogörelse för innehållet; fortsatta rättstafningsöfningar; *Bro-*

déns grammatik: det viktigaste af formläran samt den enkla satsens delar.

Kl. III. 3 tim. — *Brodéns* grammatik: formläran samt samordnade sats. — Satsöfningar. — Rättstafningsöfningar på lärorummet. — Läsning af valda berättelser.

Kl. IV. — 3 tim. gemens. för båda linierna. — Formlära samt öfver- och underordnade sats. — Satsöfningar. — Rättstafnings- och interpunktionsöfningar på lärorummet. — Läsning af valda berättelser.

Kl. V. Lägre afdeln. 3 tim. gemens. för båda lin. — Samordnade samt öfver- och underordnade sats. — Satsöfningar. — Skriftliga öfningar på lärorummet. — Läsning af Svenska författare: *Runebergs Fänrik Ståls Sägner* och *Tegnér's Frithiofs Saga*.

Högre afdeln. **Klassiska linien.** 2 tim., **Real-linien.** 3 tim. — Läsning af valda författare samt deklamation, jemväl ur minnet. — Etymologi och Satsanalys. — Smärre uppsatser och öfversättningar på lärorummet.

Kl. VI. **Klassiska linien.** 2 tim. **Real-linien.** 3 tim. Lägre afdeln. — Läsning af valda författare. — Etymologi efter *Rydqvist*, Sv. Spr. lagar samt Hist. språkforskningen. — Öfningar i Syntax. — En uppsats eller öfversättning hvarannan vecka.

Högre afdeln. — Läsning af valda författare, H. T. *Danska*, 1 timme särskildt efter *Lindblads* läsebok. — Undervisning om Stilens egenskaper, tropor och figurer, disposition, samt diktande konst och dess arter med ledning af *Brodéns* lärobok. — Talöfningar. — En uppsats eller öfversättning hvarannan vecka.

Kl. VII. Lägre afdeln. **Klassiska linien.** 2 tim. **Real-linien.** 3 tim. — Läsning af valda stycken ur Svensk, Norsk och Dansk litteratur. — Svenska Språkets och Litteraturens historia t. o. m. akademiska perioden, med ledning af *Bjursténs* lärobok. — Talöfningar. — En utförligare uppsats eller (metrisk) öfversättning hvarje månad.

Högre afdeln. 2 tim. — Läsning af valda stycken ur Svensk, Norsk och Dansk Litteratur. — Litteraturhistoria: Romantiska perioden, samt repetition. — Talöfningar. — En utförligare uppsats hvarje månad.

Tyska.

Klassen I. 6 tim. — Det allra viktigaste af formläran efter *Hjort*, till Svaga konjugationen. — *Svedboms* Elementarkurs st. 1—25.

Kl. II. 6 tim. — Substantivens, Adjectivens, Pronominas och Verbens former. — *Svedboms* Elementarkurs st. 33—47.

Kl. III. **Klassiska linien.** 3 tim. — Repet. af föregående års kurs. — De starka verben. — *Svedboms* Elementarkurs st. 41—60, Läseboken st. 1—12.

Real-linien. 4 tim. — Detsamma som klassiska linien.

Kl. IV. **Klassiska linien.** 3 tim. — Genusreglerna (det allmänare). — De starka verben. — *Svedboms* läsebok st. 13—44.

Real-linien. 3 tim. — Detsamma som klassiska linien.

Kl. V. Lägre afdeln. **Klassiska linien.** 2 tim. — Formläran fullständigt. — *Svedboms* läsebok st. 41—70.

Real-linien. 2 tim. — Formläran fullständigt. — *Svedboms* läsebok st. 41—55. — Ett hemthema hvarje vecka.

Högre afdeln. **Klassiska linien.** 2 tim. — Repetition af formläran. — *Svedboms* läsebok st. 59—90.

Real-linien. 2 tim. — Repetition af formläran. — *Svedboms* läsebok st. 59—80. — Ett hemthema hvarje vecka.

Kl. VI. Lägre afdeln. **Klassiska linien.** 1 tim. — Repetition af formläran samt Syntaxen till femte kapitlet. — *Svedboms* läsebok andra kursen st. 1—23.

Real-linien. 2 tim. — Dessutom ett hemthema hvarje vecka.

Högre afdeln. **Klassiska linien.** 1 tim. — *Hjorts* grammatika fullständigt. — *Schillers* "Geschichte des dreissigjährigen Kriegs" 60 sidor. — Lokutionsöfningar på lärorummet.

Real-linien. 2 tim. — Dessutom ett hemthema hvarje vecka.

Franska.

Kl. IV. **Real-linien.** 3 tim. — *Oldes* språklära: Innanläsnings- och uttalsöfningar; det viktigaste af Artiklarna, Substantiven och Adjektiven, Hjelpverben samt de regelbundna Verben i aktiv form. — *Oldes* läsebok: st. 1—20 på första afdeln.

Kl. V. Lägre afdeln. **Real-linien.** 4 tim. — *Oldes* Språklära: 1:a kursen af de 6 första kapitlen. — *Oldes* Läsebok: st. 1—56 af 1:a afdeln.

Högre afdeln. **Klassiska linien.** 3 tim. — *Oldes* Språklära: det viktigaste af första kursen på kapitlen 1—6. — *Oldes* Läsebok: 1:a afdelningen st. 1—40.

Real-linien. 4 tim. — *Oldes* Språklära: första kursen af kapitlen 1—7. — *Oldes* Läsebok: 1:sta afdeln. st. 57—75 samt st. 1—10 på 2:dra afdeln. — Skriftlig och muntlig öfversättning till franska af öfningstyckena 1—26 i slutet af läseboken.

Kl. VI. Lägre afdeln. **Klassiska linien.** 4 tim. — *Oldes* Språklära: 1:a och 2:a kursen af kapitlen 1—7, med undantag af en del svårare regler. — *Oldes* Läsebok: 1:a afdeln. st. 69—75, 2:a afdeln. st. 1—75. — Öfversättning till franska af st. 1—30 i slutet af läseboken.

Real-linien. 4½ tim. — *Oldes* Språklära: 1:a och 2:a kurserna af kapitlen 1—9 med undantag af en del svårare regler. — *Oldes* Läsebok: 2:a afdeln. st. 61—114 samt 3:e afdelningen till verserna. — Öfversättning till franska af st. 1—50 muntligen, samt af 1—35 äfven skriftligen.

Klassiska linien. 4 tim. — *Oldes* Språklära: 1:a och 2:a kursen af kapitlen 1—9. — *Oldes* Läsebok: 2:a afdelningen st. 76—114 samt hela 3:e afdeln. — Dels skriftlig, dels muntlig öfversättning till franska af öfningstyckena i slutet af läseboken.

Real-linien. 4½ tim. — *Oldes* Språklära: 1:a och 2:a kursen af kapitlen 1—9. — *Oldes* Läsebok: Verserna samt muntlig och skriftlig öfversättning till franska af öfningsstyckena i slutet af läseboken. — Variétés Littéraires Première Livraison.

Kl. VII. Lägre afdeln. **Klassiska linien.** 5 tim. — De 10 första kapitlen af *Oldes* Språklära. — Variétés Littéraires, Troisième Livraison. — "L'avare" af *Molière*. — Extemporalia 1 tim. i veckan. — Skrif- och Lokutionsöfningar på lärorummet. — Ett hemthema hvarannan vecka.

Real-linien. lika med klassiska linien — ett hemthema hvarje vecka.

Högre afdeln. 3 tim. — Fullständig repetition af *Oldes* Språklära. — *Mignet*, Histoire de la revolution française 1:a kap. *Guizot*, Histoire Generale de la civilisation en Europe, 5 Leçons, Le Bourgeois Gentilhomme af *Molière*. — Skrif- och Lokutionsöfningar på lärorummet. — Ett hemthema hvarannan vecka.

Engelska.

Klassen III. **Real-linien.** 3 tim. — *Oldes* Uttalslära §§ 1—3, 6—9. — Det viktigaste af formläran efter *May's* Språklära. — *May's* Läseöfningar st. 1—13.

Kl. IV. **Real-linien.** 3 tim. — *Oldes* Uttalslära §§ 1—9. — Formläran i *May* till de starka verben. — *May's* Läseöfningar st. 15—25.

Kl. V. Lägre afdeln. **Real-linien.** 3 tim. — *Oldes* Uttalslära §§ 1—9. — Formläran fullständigt. — *May's* Läseöfningar st. 22—30.

Högre afdeln. **Real-linien.** 3 tim. — Uttalslära och Grammatik lika med föregående afdelning. — *May's* Skriföfningar st. 26—30. — English Reading by *May* st. 1—17.

Kl. VI. Lägre afdeln. **Real-linien.** 2½ tim. — *May's* Språklära fullständigt. — *May's* Reading st. 1—35.

Högre afdeln. **Real-linien.** 2½ tim. — Repetition af *May's* Språklära. — *Löwenhjelm's* Språklära §§ 51—94. — *May's* Reading, första delen. — Skriföfningar.

Kl. VII. Lägre afdeln. **Klassiska linien.** 1 tim. — *May's* Språklära. — *Oldes* Uttalslära. — *May's* Läseöfningar st. 1—20.

Real-linien. 3 tim. — *Löwenhjelm's* Språklära §§ 51—111. — "The lady of the lake" af *W. Scott*, 2 sånger. — Extemporalier. — Skriföfningar efter diktamen. — Lokutionsöfningar.

Högre afdeln. **Klassiska linien.** 1 tim. — *May's* Språklära fullständigt. — *Oldes* Uttalslära. — "The Vicar of Wakefield" 6 kap.

Latin.

Klassen III. 10 tim. — *Rabes* läsebok: öfningsstycken 1—7 och 14, 16—31 och 43—46. — *Rabes* Grammatik: Det viktigaste af formläran. — Vokabelläsning.

Kl. IV. 10 tim. — *Cornelius Nep.* Aristides, Pausanias, Iphicrates, Chabrias och Timotheus. Grammatik: Formläran fullständigare

samt det viktigaste af kasusläran i Syntaxen med extemporerade öfningar.

Kl. V. Lägre afdeln. 8 tim. — *Cornelius Nepos*: Miltiades, Conon, Timoleon, De Regibus, Hamilcar och Hannibal. — *Ovidii Metamorph.*: Pyramus & Thisbe samt Niobe. — *Grammatik*: Formläran fullständigt samt det viktigaste af Syntaxen och Prosodik efter *Rabes* mindre lärobok. — Extemporerade satsöfningar.

Kl. V. Högre afdeln. 8 tim. — *Cæsar* de bello Gallico 1:a och 2:a böckerna. — *Ovidii* Metamorph. Pyramus et Thisbe, af Phaëthon 194 vers. — Repetition af *Rabes* Grammatik. — Extemporerade satsöfningar.

Kl. VI. Lägre afdeln. 8 tim. — *Livius*: förra hälften af 1:a Boken. — *Virgilius*: 4:de Bok. — *Cicero*: De Amicitia. — Grammatik och Prosodik efter *Rabes* lärobok. — Extemporalier efter *Törneblads* Latinska skriföfningar.

Högre afdeln. 8 tim. — *Livius*: sednare hälften af 1:a och förra hälften af 2:a Boken. — *Cicero*: Oratio pro S. Roscio Amerino. — *Virgilius*: 1:a och 2:a Böck. — Grammatik och Prosodik efter *Rabes* lärobok. — Extemporalier efter *Törneblads* Latinska skriföfningar.

Kl. VII. Lägre afdeln. 7 tim. — *Livius*: 2:a Boken från kap. 30 samt 3:e boken. — *Horatius*: 1:a Bok. 12 Od. — Repetition af Grammatiken. — Extemporalier efter *Törneblads* Latinska Skriföfningar.

Högre afdeln. 7 tim. — *Cicero*: Quæst. Tuscul. 1:a Boken; Epistola, repot. af Brefven från tiden för Prokonsulatet, efter *Süpfle's* edition — *Horatius*: 1:a och 2:a Böck. af Od. — *Virgilius*: Æn. 5:e och 6:e Böck. — Grammatik och Extemporalier såsom i lägre afdeln. — Antiquiteter efter *Bojesen*.

Ett hemthema i veckan för klass. V—VII.

Grekiska.

Klassen V. Lägre afdeln. 6 tim. — Det viktigaste af Attiska dialektens formlära till Verba på *μ* efter *Kühner*. — *Aulins* läsebok: Spridda öfningsstycken till nominer och verb, samt Berättelserna 1—5. — *Xenophons* Anabasis: §§ 1—11 af 1:a Bok. 2:a kap.

Högre afdeln. 5 tim. — Attiska dialektens formlära temligen fullständigt. — *Xenophons* Anabasis: kapitlen 2—8 af 1:a Boken.

Kl. VI. Lägre afdeln. 6 tim. — *Xenophons* Anabasis: kap. 9 och 10 af 1:a samt 2:a Boken. — *Homeri* Odyssé: 1:a rhapsodien. — Attisk formlära efter *Kühner* och det viktigaste af den Episka muntligen.

Högre afdeln. 6 tim. — *Xenophons* Anabasis: Böck. 3 och 4. — *Homeri* Odyssé: rhapsod. 2 och 3 samt repetition af d. 1:a. — Attisk och Episk formlära efter *Kühner*.

Kl. VII. Lägre afdeln. 5 tim. — *Xenophons* Anabasis: Bok. 5. — *Homeri* Iliad: Rhapsod. 1 och 2. — *Platos* dialog "Crito". —

Attisk och Episk formlära repeterad. — Syntax till verbum med lokutionsöfningar.

Högre afdeln. 5 tim. — *Xenophons* Anabasis: repetition af Böck. 1—6. — *Homeri* Odyssé: repet. af rhapsod. 1—4. — *Homeri* Iliad: repet. af rhapsod. 1—2. — Formlära och Syntax med lokutionsöfningar.

Hebreiska.

Klassen VII. Lägre afdeln. 1½ tim. — *Tullbergs* Läsebok, de 3 första kap. — *Lindbergs* Grammatik till Verba Gutturalia.

Högre afdeln. 1½ tim. — *Tullbergs* Läsebok, 1 Mos. B. och Davids Psalmer. — Det viktigaste af Grammatiken efter *Lindberg*. — En af Lärjungarne: hela *Tullbergs* Läsebok.

B. Lärarne.

Inom Lärarepersonalen hafva under läsåret följande förändringar inträffat: Adjunkten, Fil. Doktor *C. J. Tengman* har sökt och erhållit transport till högre Elementarläroverket i Falun, efter att hafva ifrån Höstt. 1862 till och med Höstt. 1866, först såsom vikarie och sedan den ½ 1863 såsom ordinarie, tjenstgjort vid detta Läroverk. Han har derunder tillyunnit sig sina kamraters aktning och vänskap samt sina lärjungars kärlek, och medtager härifrån till sin nya verkningsskrets deras uppriktiga och hjertliga välönskningar och tacksamhet. Ritläraren Herr *N. Tufvesson*, som den 6 Juli 1866 erhöi Constitutorial på den genom Herr *Körners* död lediga Ritlärarebefattningen vid Läroverket, har under hela läsåret i denna egenskap tjenstgjort, och derunder rättfärdigat de förhoppningar om en för ungdomen gagnande verksamhet, som man med känedom af hans föregående grundliga studium af sin konst varit berättigad att hysa.

Tjenstlediga hafva varit: Lektorn, Prosten *J. F. Norman*, Lektor *V. Enblom* och Adjunkten *A. Hedenlund*, alla 3 under hela läsåret, för sjukdom, samt under Vårtermi- nen: Adjunkten, Conrektor *D. Olauson* i egenskap af ombud vid Riksdagen. **Förordnade:** till vikar. Lektorer: Adjunkten, Fil. Dokt. *C. A. Hwasser* för Prosten *Norman*; Fil. Dokt. *R. Afzelius* för Lektor *Enblom*, båda under hela läsåret; till vikar. Adjunkter: Stud. vid Upsala

Universitet *C. E. H. Kökeritz* för Adj. *Hwasser* i anledning af nyssnämnde dennes förordnande, under hela läsåret, samt för Adj. *Hedenlund* under Höstterm. Fil. Dokt. *P. R. Billmanson*, under vårterm. Stud. vid Upsala Universitet *C. J. Lindstén*, och för Conrektor *Olauson* under Vårterm. Stud. vid Upsala Universitet *P. A. W. Gullbergsson*. Den genom Adj. *Tengmans* ofvannämnda transport lediga Adjunksbefattningen har under Vårterminen upphållits af Fil. Dokt. *G. H. von Stapelmohr*. Sedan Kongl. Maj:t på grund af det vid Höstterminens början betydligt ökade lärjungeantalet tillåtit, att en extra Lärare finge vid Läroverket anställas, så har Fil. Dokt. *C. A. B. Molin* under hela läsåret i denna egenskap tjänstgjort. Säsom biträdande Instruktör vid Gymnastiköfningarna har likaledes under hela läsåret tjänstgjort Fouriren vid Westmanlands Regemente Herr *F. W. E. Möller*.

Undervisningen var under Höstterminen på följande sätt fördelad mellan Lärarne:

Undertecknad	Rektor: Latin i klass. VII	14	t:r	i	veckan
Lektorn,	R. N. O., L. K. V. A., Fil. Dokt. <i>E. G. Björting</i> : Mathe- matik i VII (utom 1 t:e Meka- nik för VII. r.*), VI r. . . .	21	”	”	”
Lektorn,	Fil. Dokt. <i>J. S. Löfberg</i> : Historia och Geografi i VII, VI ₂	17	”	”	”
Lektorn,	Fil. Dokt. <i>C. H. Johanson</i> : Na- turvetenskap i VII (inclusive 1 t:e Mekanik), VI (utom Fysik i VII. r.), V ₂	23	”	”	”
Lektorn,	Fil. Dokt. <i>D. A. Sundén</i> : Filosofi i VII; Svenska i VII—V ₂ (utom reall. i VI och V särsk. tim.)	15	”	”	”
Lektorn,	Theol. Kand., Fil. Dokt. <i>F. Gihl</i> : Christendom i VII—V; Hebrei- ska	17	”	”	”
v. Lektorn,	Fil. Dokt. <i>C. A. Hwasser</i> : Grekiska i VII—VI	22	”	”	”

*) 2. = högre, 1. = lägre afdelningen, *k.* = klassiska linien, *r.* = reallinien.

v. Lektorn, Fil. Dokt. <i>R. Afzelius</i> : Fran- ska i VII; Engelska i VII—VI; Tyska i VI	21½	tr	i veckan.
Adjunkten, Conrektor <i>D. Olauson</i> : Latin i VI	16	”	”
Adjunkten, Fil. Dokt. <i>H. E. Lyrberg</i> : Christendom i IV—II; Latin i IV; morgonböcnerna med dithö- rande Bibelförklaring	29	”	”
Adjunkten <i>S. H. Rathsmän</i> : Franska i VI—V ₂ ; Tyska i V ₂ , V ₁ r.; Kalligrafi i IV	25½	”	”
Adjunkten, Fil. Dokt. <i>F. J. L. Wulff</i> : Mathematik i VI k., (VI r. 2½ tim.) V	28½	”	”
Adjunkten, Fil. Dokt. <i>P. A. Peterson</i> : Sven- ska i VI r., V ₂ r., V ₁ —III; Tyska i V ₁ k., IV, III	26½	”	”
Adjunkten, Fil. Dokt. <i>G. A. Westholm</i> : Latin i V ₁ ; Hist. och Geogr. i VI ₁ , V	26	”	”
Adjunkten, Fil. Dokt. <i>C. J. Tengman</i> : Latin i V ₂ ; Fysik i VI ₁ r., V r.; Engelska i V—III	27	”	”
Adjunkten, Fil. Kand. <i>K. A. Stigman</i> : alla ämnen i I	30	”	”
v. Adjunkten <i>C. E. H. Kökeritz</i> : Mathe- matik i IV—III; Naturvetenskap i V ₁ —III	24½	”	”
v. Adjunkten, Fil. Dokt. <i>P. R. Billwan- son</i> : Alla ämnen i II utom Chri- stendom, Kalligrafi och Teck- ning; Hist. och Geogr. i IV—III	31	”	”
Extra Läraren, Fil. Dokt. <i>C. A. B. Molin</i> : Latin i III; Grekiska i V; Fran- ska i V ₁ , IV	28	”	”
Musik-Direktören <i>G. Nordvall</i> : Musik och Sång i alla klasser	10	”	”
Gymnastikläraren, Kaptenen och Ridda-			

ren *S. Lidman*: Gymnastik och
 Vapenföring i alla klasser . . . 8 tr i veckan.
 Ritläraren *N. Tufvesson*: Kalligrafi i
 III—II; Teckning i alla klasser 10 „ „

Under Vårterminen hafva, såsom förut är nämndt, Fil. Dokt. *G. H. von Stapelmohr*, samt Stud. *C. J. Lindstén* och *P. A. W. Gullbergsson* tjenstgjort och öfvertagit, den förstnämnda Adj. *Tengmans*, den seduare v. Adj. *Billmansons*, den sistnämnda Conrektor *Olausons* förra undervisningsskyldighet. Till följd af de redan omnämnda vid Vårterminens början vidtagna förändringarna i afseende på öfningsämnen, hafva Sångläraren och Ritläraren under Vårterm. haft sin förra tjenstgöring ökad med en timme hvardera, Gymnastikläraren sin med två timmar i veckan. I öfrigt hafva så väl läseordningen som fördelningen af undervisningen under båda terminerna varit desamma.

Skriföfningarna hafva under läsåret handhafts:

- de *Latinska* af Rektor för VII₂; af Lektor *Sundén* för VII₁; af Conrektor *Olauson* (under Vårterm. v. Adj. *Gullbergsson*) för VI; af Adj. *Tengman* (under Vårterm. v. Adj. *von Stapelmohr*) för V₂; af Adj. *Westholm* för V₁.
- de *Svenska* af Lektor *Sundén* för VII₂, VII₁. r. (särsk.): af Lektor *Löfberg* för VII₁; af Lektor *Gihl* för VI₂. k.; af Adj. *Peterson* för VI r.; af Extraläraren *Molin* för VI₁. k.; af v. Adj. *Kökeritz* för V₂.
- de *Franska* af v. Lektor *Afzelius* för VII.
- de *Tyska* af v. Lektor *Afzelius* för VI; af Adj. *Rathsman* för V₂; af v. Lektor *Hwasser* för V₁; af Adj. *Peterson* för IV.

Klassföreståndare hafva under läsåret varit; för VII₂. Lektor *Björbling*; för VII₁. Lektor *Johanson*; för VI₂. Lektor *Sundén*; för VI₁. v. Lektor *Hwasser*; för VI r. v. Lektor *Afzelius*; för V₂. Adj. *Rathsman*; för V₁. Adj. *Wulff*; för IV Adj. *Lyrberg*; för III Adj. *Peterson*; för II vik. Adj. *Billmansons* (under Vårterm. v. Adj. *Lindstén*); för I Adj. *Stigman*. Den särskilda inspektionen öfver lärjungarne har varit fördelad emellan samtliga Lärarne.

C. Lärjungarne.

Antalet utgjorde vid förra Vårterminens slut 289
Under detta läsåår hafva blifvit inskrifne:

Höstterminen	48
Vårterminen	3 344

Sedan förra läsårets slut afgångne 34
Sålunda utgör antalet denna dag 310 344

Af dessa tillhöra 15 första klassen; 44 andra; 47 tredje; 46 fjerde; 33 femte lägre afd.; 30 femte högre afd.; 29 sjette lägre afd.; 26 sjette högre afd.; 24 sjunde lägre afd.; 16 sjunde högre afdelningen. Realisternas antal är 45, hvaraf i III 8, i IV 10, i VI 9, i V2. 7, i VI1. 6, i VI2. 3, i VII1. 2. — 18 lärjungar hafva läst Latin utan Grekiska, 17 Hebreiska, 19 Engelska, ehuru tillhörande klassiska linien. Från klassiska till reala linien hafva under läsåret 2:ne lärjungar öfvergått, från reala till klassiska I. Den 1 November höll en af lärjungarne i sjunde klassens högre afdelning, *Carl Johan Fahlerantz*, för erhållande af det *Izerska* Stipendium, ett föredrag öfver "*Stjernhjelm* och *Dalin* i deras förhållande till hvarandra och till Svenska litteraturen i allmänhet."

Genom dödsfall har läroverket förlorat en särdeles lofvande lärjunge, *Carl Axel Delphin*, tillhörande femte klassens lägre afdelning, hvilken den 2 sistlidne Mars härstades afled. Af de öfrige afgångne hafva 5 efter aflagd Maturitetsexamen afgått till universitetet, 3 till annat läroverk, 4 till Teknisk skola, 3 till Krigs-skolan, 4 till handel och näringar, 9 till andra yrken, 5 utan uppgifvet ändamål.

D. Skollokalen.

I afseende härpå är ingenting anmärkningsvärdt att nu omnämna.

E. Undervisnings-materielen.

För den naturvetenskapliga undervisningen, såsom deraf mäst i behof varande, hafva äfven under detta läsåår åtskilliga inköp gjorts. Bland för Läroverkets medel inköpta

böcker må nämnas: *F. Tegnér's* arbeten del. I och III, 12 ex., samt *Molbechs Danske Ordbog* 1 ex.

För Bibliothekets medel äro bland annat inköpta: *Schmid: Encyclopædie des gesammten Erziehungs- und Unterrichtswesens*, Gotha 1858. Häft. 1—48; *Chydenius: Sv. Expeditionen t. Spetsbergen under O. Torells ledning år 1861*; *Smitt: Sveriges ätliga Svampar m. pl.*;

Följande gäfvor till Bibliotheket och Samlingarne får jag med tacksamhet omnämna: Från *H. M. Konungen: Norges Mynter i Middelalderen, samlede och beskrevne af C. J. Schive* med inledning af *C. A. Holmboe*; från Kongl. *Eccl.-Departementet: Underd. betänkande af den i Näder tillsatta Kommissionen för Behandling af till språkundervisningen inom Elem. läroverken hörande frågor; Sveriges Runurkunder, granskade och utgifne af R. Dybeck, II. Stockholms Län, d:o Upland, 5:te häftet; Bidrag till Skolarkitekturen, utgifne af P. A. Siljeström, 1:a h.; Inledning till Skolarkitekturen af samme förf.; Svenska Riksarchivets Pergamentsbref fr. 1351. I. 1351—1382; Handlingar rör. Sveriges Historia: Första Serien II. III, Andra Serien I.; Sveriges Historia under Gustaf II Adolfs regering af *Cronholm*, 4:de del.; Gotlands Konsthistoria af *C. G. Brunius*, II—III del.; Öfversigt af de förnämsta åtgärder inom förvaltningens alla grenar fr. år 1809 t. o. m. 1838; Svenskt allmänt författningsregister för tiden fr. år 1822 t. o. m. år 1862, utarbetadt af *N. H. Qviding*; *J. Mankell: Uppgifter rörande Svenska Krigsmagtens styrka, sammansättning och fördelning sedan slutet af femtonhundratalet, jemte öfversigt af Svenska Krigshistoriens viktigaste händelser under samma tid; P. Möller: Ordbok öfver Halländska landskapsmålet; Konung Gustaf II Adolfs skrifter; från K:gl. Sv. Akademien: Dess för 1866 preglade minnespenning öfver *Jacobus Freese*; från K:gl. Vet.-Akademien: Vetenskapliga iakttagelser under Fregatten *Eugenies* resa kring jorden, h. I-II; från H. H. Biskop *Fahlcrantz' Sterbhus: Ett handskrifvet exemplar af Thorilds "Om det allmänna förståndets frihet till Konungen och Folket 1786"*; Hans egna Samlade Skrifter; Den af Svenska Akademien 1866 preglade minnespenning i silfver öfver *L. B. Bernh. v. Beskow*; från Prosten *A. Källströms* i Mora Sterbhus: *S:t Augustinc, of the citie of god: with the learned comments of Lodov.***

Vives. London 1620, in folio; af Lektor *C. F. E. Björ-
ling*: Studier i Operationskalkylen samt "Om Klangfärger".
Ups. 1866; från *Westmanlands och Dala Nation* i Upsala: Uni-
versitetets Katalog för 1865--66; Minnestal öfver Christian
Erik Fahlerantz; från *Smithsonian Institution* i Washing-
ton: Annual Report 1864; The Transactions of the Aca-
demy of Science of St Louis, vol. II. No 2. St Louis
1866; United States Sanitary Commission: Bulletin. 3 vol.
Newyork 1866; af Herr Grefve *Hamilton*, Hedensberga: Di-
verse Petrifikater fr. Skåne, Schleswig och Schweiz; Kokos-
nötter samt en uppstoppad Strix Bubo och en dito Columba
risoria fr. Afrika; af Herr Stud. *M. B. Svederus* i Upsala: En
större samling lägre hafsdjur fr. vestra kusten, inlagda i sprit.

Dessutom får jag med tacksamhet omnämna följande
gäfvor till läroverket: Sedan Enkefru Erkebiskopinnan
Anna Maria Wallin, i öfverensstämmelse med hvad ett
emellan henne och hennes man, Erkebiskopen m. m. Dokt.
J. O. Wallin, den 7 Juni 1832 upprättadt inbördes testa-
mente innehåller, och med fästadt afseende jemväl på de
önskuingar, som Erkebiskop *Wallin* särskildt yttrat angä-
ende dispositionen af den blifvande quarlätenskapen, den 9
April 1847 förnyat den i det ofvannämnda inbördes testa-
mentet bestämda gäfvon af 2000 Riksdaler Banko till Gym-
nasium i Westerås att efter hennes död utgå, och sedan
Enkefru Erkebiskopinnan *Wallin* under sistlidne år med
döden afgått, så har det sålunda donerade beloppet detta
år blifvit till Domkapitlet i Westerås från Executor testa-
menti öfverlemnadt jämte en räntebehållning af 116 Rdr
67 öre Rmt, som vid denna termins slut komma att utde-
las. Denna fond, hvaraf årliga räntan kommer läroverkets
ungdom till godo, skall sålunda för alla tider vid detta lä-
roverk fästa minnet af en man, som varit dess prydnad,
och om hvilken, då han 1799 afgick härifrån till Univer-
sitetet, läroverkets dåvarande Rektor, Doktor *Stamberg*,
profeterande betygade: *Hunc peculiari, ut decebat, eoqve ho-
norificentissimo, testimonio munitum misimus, paucos missuri
Ei paves.* Välsignelse öfver de ädla makarnes minne!

Sällskapet *Karlsbröderna* har äfven detta år ihågkom-
mit läroverket med en frikostig gåfva af 150 Rdr Rmt,
hvilka genom Hr Vågmästaren *Ol. Norelius* blifvit å Säll-

skapets vägnar öfverlemnade till Lärare-Collegium, "för att i 2:ne præmier, hvartera å 75 Rdr Rmt, vid Vårterminens slut tilldelas behöfvande, hoppgifvande ynglingar af läroverkets 6:te eller 7:de klass."

Vid den muntliga afgangsexamen, som den 7 Juni sistlidet år anställdes med lärjungarne i 7:de klassens högre afdelning: *J. O. F. Lindström, W. M. von Unge, G. W. Johansson, J. C. Wulff, A. J. Andersson*, blefvo de samtliga mogne förklarade. Såsom Censorer fungerade: Professorn vid Upsala Universitet, Fil. Dokt. *P. J. Pettersson*, och Professorn vid Kgl. Vetenskapsakademien, Riddaren af Kgl. Nordstjerneorden, Fil. Dokt. *E. Edlund*.

Den skriftliga examen med samtliga lärjungarne i läroverkets högsta afdelning, 16 till antalet, som i stadgad ordning anmält sig till afgangsexamen under innevarande Vårtermin, egde rum den 24, 25, 27 och 29 nästlidne April. Den muntliga examen, till hvilken 14 af dessa blifvit admitterade, kommer att börjas Tisdagen den 11 instundande Juni.

Årsexamen med läroverkets samtliga klasser kommer att hållas dels *Thorsdagen den 6 Juni* kl. 9—12 f. m., 4—6 e. m., hvarefter omedelbart följer uppvisning i Gymnastik; dels *Fredagen den 7 Juni* kl. 9—11 f. m., hvarefter slutöfning i Sång sker på stora lärosalen. Sedan derefter flyttningen klasserna emellan, äfvensom de belöningar och understöd, som blifvit lärjungar tillerkända, offentligen gifvits tillkänna, kommer läsåret att afslutas med Gudsstjänst i Domkyrkan, då tecken gifves med stora klockan.

Att Läroverkets Eforus, Biskopen, Ledamoten af Kgl. Nordstjerneorden, Högvördigste Hr Doktor *C. O. Björling* måtte täckas med sin närvaro gifva åt ofvannämnda Läroverkets offentliga förrättningar ökad vikt och betydelse, derom anhåller jag härmed vördsamast. Med samma vördsama anhållan vänder jag mig äfven till de män, hvilka H. H. Eforus anmodat att såsom ledare och vittnen vid examen tillstädesvara: Länets Höfding, R. N. O. Herr Grefve *Fr. Cronstedt*, Chelen för Kgl. Westmanlands Regemente, Öfversten, Ridd. af K. S. O. och D. D. O. Herr *J. G. Eketrä*, Sekundehöfen för Kgl. Lifregem. Grenadiercorps, Ridd. af K. S. O., Friherre *H. Falkenberg*, Landssekreteraren, Fil. Dokt. Hr *N. C. E. Treffenberg*. Lands-

kamereraren, Ridd. af K. N. O., Herr *C. M. Selling*, f. d. Landssekreteraren, Ridd. af K. N. O., Fil. Dkt. Hr *A. W. Ahlborg*, Borgmästaren Hr *E. W. Abenius*, Stadsläkaren, Ridd. af K. W. O., Hr Doktor *L. M. Altin*, Lasarettsläkaren, Hr Doktor *J. F. Claréus*, Prästen, Ledam. af K. W. O., Fil. Dkt. Hr *L. E. Böberg*, Brukspatronen, Fil. Dkt. Hr *J. Wahlström*; och skall räkna det för en heder och en glädje att vid samma tillfällen få se rätt talrikt närvarande ungdomens Föräldrar, Anhörige och Målsmän, samt öfrige Vetenskapernas och den offentliga undervisningens Gynnare och Vänner.

Westerås den 27 Maj 1867.

Ludvig Mossberg.

II. Lägre Elementarläroverket i Sala.

(Uppgift af Rektor, Fil. Doktor J. G. Westman.)

A. Undervisningen.

Höstterminen började den 30 Augusti och slutade den 19 December: Vårterminen började den 18 Januari och kommer att afslutas den 6 Juni.

Tiden för den dagliga undervisningen har varit kl. 7—9 och 10—12 förmiddagarne, samt 3—5 Måndags-, Tisdags-, Thursdags- och Fredagseftermiddagar.

Första och andra klassernas lärjungar, med 2 lästimer mindre än 3:dje klassens, hafva varit lediga kl. 7—9 Thursdagar. Fjerdedels-timmen, hvarje morgon, före kl. 7 har blifvit använd till bön och bibelläsning. — Gymnastik-öfningarne hafva försiggått kl. 12— $1\frac{1}{2}$ hvarje dag; öfningarne i Ritning och Sång hafva hållits, de förre kl. 2—3 Onsdags- och Lördagseftermiddagar, de sednare kl. 3—4 samma eftermiddagar.

Hemlexor hafva under detta år gifvits i 2:dra och 3:dje klasserna: — i 2:dra klassen till någon dag icke mera än i *ett* läroämne, och i 3:dje klassen till någon dag icke i flera än *tvänne*. Den tid, som på detta hemarbete behöft användas, kan beräknas till *en* timme för 2:dra klassen och $1\frac{1}{2}$ timme för 3:dje.

Beträffande omfånget af undervisningen, får jag hänvisa till här bifogade klasskurser:

B. Lärarne.

Genom dödsfall har läroverket, sedan sista årsberättelsen afgafs, förlorat en af sina äldsta lärare, i det Sångläraren, Rådman *J. F. Löfdahl* afled den 20 sistl. Juli i en ålder af 51 år. Under en tid af 26 år hade Rådman Löfdahl, med trohet och skicklighet, till ungdomens nytta verkat vid detta läroverk. Den *lön*, han under en så långvarig tjänst uppbar, var visserligen ringa; men den *belöning*, som i rikt mått kom honom till del, var medlärares och och lärjungars aktning och tillgifvenhet — en skyldig gärd

åt hans redbara, flärdfria väsende och hans jemna, goda sätt vid ungdomens undervisning. Frid öfver hans minnel

Å den lediga Sånglärare-befattningen erhö^l Löjtnant *F. Aminoff*, som på förordnande uppehållit densamma under höstterminen, fullmakt den 14 December.

Af orsaker, som i förra årsberättelsen omnämmts, hafva äfven under detta läsåår de begge nedersta klasserna varit sammanslagna vissa timmar med gemensamt meddelad undervisning, äfvensom ämnesläsning för lärarne varit be-
gagnad.

Hvad undervisningskyldigheten beträffar, så har den varit fördelad på följande sätt:

Rector har undervisat: i Christendom 3 timmar, i Matematik 3, i Svenska 8, i Historia och Geografi 10, — tillsammans 24 timmar hvarje vecka.

Collega *J. G. Arpi* i Latin 10 timmar, i Christendom 6, i Matematik 8, i Kalligrafi 4, — tillsammans 28 timmar.

Collega, Fil. Dokt. *P. E. Wallsterrson*: i Matematik 7 timmar, i Naturvetenskap 5, i Tyska 13, i Engelska 3, — tillsammans 28 timmar.

Skriföfningarne hafva försiggått på lärorummet och rättats af läraren i ämnet.

Sångläraren, Löjtnant *F. Aminoff* har undervisat i Sång 2 timmar i veckan och, såsom t. f. Gymnastiklärare, i Gymnastik 3 timmar.

T. f. Ritlärarinnan, Demoiselle *A. Lindfelt*: i Ritning 2 timmar.

Collega *Arpi* har varit Klassföreståndare för 1:a klass.

Collega *Wallsterrson* - - - - - 2:a "

Rector - - - - - 3:o "

C. Lärjungarne.

Under sommarferierna afgingo 15, af hvilka 9 öfvergått till högre Elem.-läroverk, de öfrige till näringarne; vid Hösttermins början inskrefvos 14; antalet var den terminen 42.

Under vinterferierna afgick 1, och vid Vårtermins bör-

jan inskrefvos 6, så att antalet under denna termin var 47, tills 1 under terminen afgick.

Lärjungarnes antal i de serskilde klasserna har varit följande:

Under Höstterminen:	Under Vårterminen:
i 1:a klassen: 12.	i 1:a klassen: 16.
i 2:a klassen: 9.	i 2:a klassen: 9.
i 3:e klassen: 21,	i 3:e klassen: 22,
deraf 8 på reallinien.	deraf 8 på reallinien.

D. Skol-lokalen.

Det nya läroverkshuset, som kunnat blifva färdigt till Januari detta år, har ej ännu begagnats, emedan vid den tidigt inbrytande stränga vintern det ansågs mindre välbetänt att låta målningen inom detsamma fortgå, helst det visade sig, att vid den i November började eldningen murarne utvecklade en icke obetydlig fuktighet, som tycktes antyda, att desamma väl kunde behöfva torkningen under ännu en sommar; hvarefter inflyttningen lämpligast bör kunna ske vid höstterminens början.

Den gamla lokalen har oförändrad under läsåret varit begagnad.

E. undervisnings-materielen.

Genom Consistorii-Expeditionen har Läroverket fått emottaga: Statistiska Central-Byråns underdåniga berättelse för åren 1863 och 1864, ett häfte för vardera året; Bidrag till Skol-Arkitekturen af *P. A. Siljeström*, 1:a häftet; Inledning till Skol-Arkitekturen af *P. A. Siljeström*; Öfversigt af de förnämsta Åtgärder inom förvaltningens alla grenar från 1809 t. o. m. 1838.

För Skolans medel hafva blifvit inköpta de sist utkomna delarne af Fryxells berättelser ur Svenska Historien.

F. Examina.

Hösttermins-examen hölls den 19 December; såsom ledare och vittnen voro dervid närvarande: Herr Contractsprosten Fil. Dokt. *J. E. Fant*, Herr Bergshauptmannen och

Riddaren Fil. Dokt. *P. N. Sevén*, Herr Borgmästaren *J. A. Bovin* och Herr Kyrkoherden *C. C. Lindborg*.

Af H. H. Ephorus har Bergshauptmannen och Riddaren *Sevén* blifvit förordnad att, under Herr Contraktsprosten *Fants* sjukdom, vara Inspector Scholæ.

Offentlig årsexamen är utsatt att hållas den 6 instundande Juni.

Sala den 9 Maj 1867.

Klasskurser för Elementarläroverket i Sala.

Christendom.

Klassen I. — Biblisk Hist.: Gamla Testamentets, efter Hübner. — Första hufvudstycket af Katechesen. — Valda Bibelspråk och Psalmer.

Klassen II. — Bibl. Hist.: Nya Testamentets. — Andra hufvudstyck. af Katechesen. — Valda Bibelspråk och Psalmer.

Klassen III. — Bibl. Hist.: repetition. — 3:dje, 4:de och 5:te hufvudstyck. af Katechesen. — Valda Bibelspråk och Psalmer.

Historia och Geografi.

Klassen I. — Geografi: Sveriges, Norriges och Danmarks politiska efter Palmblads Lärobok.

Klassen II. — Historia: till Wasa-ätten efter Ekelunds mindre sammandrag jemte lämplig Läsebok. — Geografi: Rysslands och Englands politiska.

Klassen III. — Historia: till Frihetstiden jemte lämplig Läsebok. — Geografi: större delen af Europas politiska.

Mathematik.

Klassen I. — Arithmetik: Hela tal. — Öfning i hufvudräkning. — Linearteckning efter Ekman.

Kl. II. — Arithmetik, Sorträkning, samt enkel Regula-de-tri.

Geometri: Euklides Bok. I, utom beviserna för theoremena.

Reallinien dessutom sammansatt Regula-de-tri, jemte serskilda praktiska öfningar i Arithmetik.

Naturvetenskap.

Kl. I. — Fysisk Geografi: Allmän kännedom om Verldsdelarne samt det viktigaste af Europas fysiska Geografi, efter Palmblad.

Kl. II. — Fysisk Geografi: Det allmännaste af Globläran och de främmande Verldsdelarnes fysiska Geografi. — Botanik: Arrhenius,

Botanikens första grunder, det med gröfre stil tryckta. Insamling af 50 Växtarter.

Kl. III. · Fysiska Geografin afslutad och repeterad. — Botanik: Arrhenius, Botanikens första grunder, fullständigt med begagnande af plancherne i Anderssons och Thedenii Skol botanik. Insamling af 50 Vextarter.

Reallinien dessutom: det viktigaste af 1:sta, 2:dra, 6:te och 7:de kap. af Agardhs Naturkunnighetens första grunder.

Svenska Språket.

Kl. I. — Redogörelse för ordklasserna och Satsdelarne efter 1:sta och 2:dra kap. af J. I. Brodén's lärobok. — Uppläsning af valda stycken ur Hist. Läsebok, med redogörelse för innehållet. — Rättstafningsöfningar.

Kl. II. — Brodén's lärobok 1:sta, 2:dra och 3:dje kap. fullständigare. — Det nödvändigaste af afdeln. 1 och 2 i 4:de kap. — Uppläsning af Valda stycken. — Satsöfningar och Skriföfningar.

Kl. III. — Läseöfningar. — Repetition af det lästa i Brodén's lärobok, med fortsatta satsöfningar. — Skriföfningar.

Tyska.

Kl. I. — Svedboms Elementarkurs, 26 Fabler. — Det viktigaste af formläran efter Stahls lärobok.

Kl. II. — Svedboms Elementarkurs fullständig, samt något af samme författares större läsebok. — Formläran utförligare. — Försök med locutions- och Skriföfningar.

Kl. III. — Svedboms Elementarkurs fullständig och af Läseboken styck. 1—16 med utförligare analyser. — Formläran fullständig. — Skrif- och locutionsöfningar.

Engelska.

Kl. III. — Uttalsläran efter Olde. Explication: Öhrlanders Lärobok 15 sidor samt nödig Grammatik.

Latin.

Kl. III. — Läseöfningar, efter Rabe, i förning med extempore-rade Satsöfningar. Det viktigaste af Formläran och Syntaxen. Cornelius Nep. de första "Fältherrarne".

III. Lägre Elementarläroverket i Arboga.

(Uppgift af Rektor, Fil. Dokt. L. H. Afzelius).

Undervisningen.

Höstterminen börjades den 29 Augusti och afslutades den 18 December; Vårterminen börjades den 19 Januari och kommer att afslutas den 7 inst. Juni.

Äfven under detta läseår har vid Läroverket varit anställd en 4:de lärare — hvars aflöning, under föregående år bekostad af enskilde personer, för denna termin kommer att enligt Kongl. Maj:ts nåd. medgifvande af statsmedel utgå — och har således undervisningen för öfra afdelningen af 3:dje klassen fortfarande varit utsträckt till 4:de klassens läroämnen och lärokurser.

Läsetimmarna hafva varit förlagda till förmiddagarna kl. 8—10 samt 12—3 e. m., och dessutom för 3:dje klassens båda afdelningar till kl. 5—6 Måndags- och Thorsdags-eftermiddagarna. Öfningarna i Gymnastik och Exercis, angående hvilka särskild redogörelse enligt Nåd. Brefvet af den 19 Juni 1866 blifvit afgifven, hafva egt rum för samtliga lärjungarne hvarje dag en half timme efter morgonlektionernas slut, och dessutom för de äldre en half timme Onsdags- och Lördagseftermiddagar. — Öfningarne i Sång, 2:ne timmar i veckan, samt i Instrumental-Musik, 2:ne timmar för dem, som dertill anmält sig, hafva varit förlagda till eftermiddagarna. — Undervisning i teckning har meddelats endast under Vårterminen och har dertill för 2:dra och 3:dje klasserna användts 1 timme i veckan af de för dem i läseordningen upptagna välskrifningstimmar.

Hvad det hemarbete beträffar, som blifvit lärjungarne ålagdt, hafva hemlexor för hvarje dag, nemligen i klasserna ofvanom den 1:sta, blifvit lärjungarne föresatta och detta i allmänhet: för 2:dra klass. i 2:ne ämnen — vissa dagar i veckan blott i ett—, för 3:dje klassens nedra afdelning och öfra afdelningens reallinie i 2:ne, samt för öfra afdelningens klassiska linie i 3:ne ämnen. Några skriftliga hemarbeten hafva icke varit lärjungarne ålagde. Den tid, som hem-

lexorna befunnits upptaga för lärjungar af medelmåttiga anlag, har varit: för 3:dje kl. öfra afdeln. 1½, å 2 timmar dagligen; för 3:dje kl. nedra afdeln. samt 2:dra kl. 1 å 1½ timme.

Undervisningen har varit mellan lärarne på följande sätt fördelad:

Rektor: Kristendom i kl. III, 2 timmar; Latin i kl. III, 8 tim.: Engelska och Tyska i kl. III; Franska i kl. III, öfra afdeln.; Svenska i kl. III och i II, 2 tim.; Välskrifning i kl. II, 1 timme; tillsammans 25 timmar.

Kollega *O. Olsson*: alla ämnen i kl. I, tillsammans 30 timmar.

Kollega *L. T. Sundell*: Matematik i kl. III och II; Latin i kl. III, 4 tim.; Bibl. Hist. i kl. III, 1 tim.; Tyska i kl. II; tillsammans 28 tim. i veckan.

Vik. Kollega *S. J. Arosin*: Naturvetenskap samt Historia och Geografi i kl. III och II; Kristendom i kl. II; Svenska i kl. II, 2 tim.; Välskrifning i kl. III och II; tillsammans 28 tim. i veckan.

Kollega *Sundell* har biträdt Rektor vid de Tyska och Latinska skriföfningarna.

Under läsåret hafva följande lärostycken blifvit genomgångna:

Första Klassen.

Kristendom: Biblisk Hist., Gamla Testamentets, efter Åkerblom — Första hufvudstycket af Katekesen och till 1:sta Artikeln på det andra. — Utanläsning af valda psalmer.

Modersmålet: Efter Brodén lärobok, det viktigaste af sats- och formläran t. o. m. Hjelpverberna, med satsanalys och muntliga rättstafningsöfningar. — Uppläsning af valda stycken ur historisk läsebok med redogörelse för innehållet af det lästa.

Tyska: Hjorts Grammatik, det viktigaste af formläran t. o. m. Hjelpverberna samt läseöfningarna ("öfningar för första undervisningen").

Mathematik: Arithm., de 4 räknesätten i hela tal. — Öfning i hufvudräkning. — Linearteckning.

Naturvetenskap: Det allmänaste om verdensdelarna samt det viktigaste af Europas fysiska Geografi, efter Palmblad.

Historia och Geografi: Sveriges, Norges och Danmarks politiska Geografi, efter Palmblad.

Andra Klussen.

- Kristendom:** Bibl. Hist., Nya Testamentets. — 1—3 hufvudstyck. af Katekesen. — Utanläsning af valda psalmer.
- Modersmälet:** Brodén's lärobok, 1—3 kap. fullständigare. — Satsanalys och skriftliga rättstafningsöfningar.
- Tyska:** Formläran, det viktigaste. — Svedboms Elementarkurs, fablerna samt några af "Kurze Erzählungen."
- Mathematik:** Arithm. Bråk (vanliga och decimalbråk), samt sorters fördelning och reduktion. — Öfning i hufvudräkning. — Linearteckning.
- Naturvetenskap:** Botanik: Anderssons Inledning till Botaniken, 1 Häft., (med tillhjälp af Anderssons botaniska väggtafflor), det viktigaste om växtorganernas former. — Insamlade 30 växtarter. — Fys. Geografi: Europas och Asiens. Historia och Geografi: Fäderneslandets Historia till Gustaf Wasa, efter Ekelunds "Lärobok för första Begynnare". — Europas polit. Geografi, till Preussen, efter Palmblad.

*Tredje Klassen.**Nedra Afdelningen:*

- Kristendom:** Bibl. Hist. repet. — 3—5 hufvudst. af Katekesen samt repet. — Utanläsning af valda psalmer.
- Modersmälet:** Brodén's lärobok, repet. af det förut genomgångna; Kap. 4, det nödvändigaste; Rättstafnings- och Interpunktionslära; dertill hörande skriföfningar. — Realliniens särskilda timmar har uteslutande varit egnad åt skriföfningar.
- Latin:** Rabes lärobok, det viktigaste af formläran, samt afdelning. 1—2 af läseboken.
- Tyska:** Formläran utförligare. — Svedboms större läsebok, styck. 1—20. Realliniens särskilda timmar hafva användts till skriföfningar.
- Engelska:** Enbloms lärobok, Uttalsläran, Läseboken sidd. 1—19 med undantag af styck. 19, 20; Grammatik muntligt meddelad.
- Mathematik:** Klassiska linien: Arithm. De fyra räknesätten med sorter. Repet. af vanliga och decimalbråk. — Geom. Euklid. Bok 1, proposit. 1—27. — Reallinien: Arithm. Detsamma jemte Regula-de-tri (enkel och sammansatt). — Geom. Euklid. Bok. 1.
- Naturvetenskap:** Botanik: Anderssons Inledning till Botaniken, 1 Häft., med ledning af Anderssons Botan. väggtafflor samt insamlade 50 växtarter. — Zoologi: Sundevalls lärobok t. o. m. läran om däggdjuren, 4:de ordningen (Reallinien). — Fys. Geogr. alla världsdelarnas.

Historia och Geografi: Fäderneslandets Historia till Frihetstiden. -- Europas politiska Geografi till Spanien.

Öfra Afdelningen.

- Kristendom:** Lika med nedra afdeln. — Katekisation.
- Modersmålet:** Lika med nedra afdeln., men fullständigare.
- Latin:** Cornelius Nep. Miltiades, Themistocles, Aristides, Cimon. — Formläran fullständigare; Casusläran, det viktigaste.
- Tyska:** Formläran fullständigare: af Syntaxen det nödvändigaste. -- Svedboms st. läsebok, styck. 1—41.
- Engelska:** Enbloms lärobok: Läseboken st. 1—30; formläran, det viktigaste t. o. m. de oregelb. Verberna.
- Franska:** Oldes lärobok, det viktigaste af formläran till de oregelb. verberna; läseboken 1:a afdeln. styck. 1—30.
- Mathematik:** Klassiska linien: Arithm. Eukel och sammansatt Regula-de-tri. — Geom. Euklid. Böck. 1, 2. — Reallinien: Dessamma och dessutom särskilda praktiska öfningar i Arithmetik med olika framsteg. — Algebra: Björhlings, till Kap. 5, § 2,
- Naturvetenskap:** Botanik: Anderssons Inledning till Botaniken, 1 Häft. samt 2 Häft. till sid. 106, fig. 56. Inslade 150 växtarter. — Zoologi: Klassiska linien: Sundevalls lärobok till Aves; Reallinien; till Amphibia. — Fys. Geografi: alla verldsdelarnas.
- Historia och Geografi:** Fäderneslandets Historia afslutad. — Europas polit. Geografi afslutad. — Grunddragen af de öfriga verldsdelarnas Geografi.

Lärarne.

Till en ledig Kollegabefattning i Latin, Tyska och Matematik utnämndes i början af läsåret Extra-läraren *L. Th. Sundell*, hvilken, efter att hafva under en följd af år såsom extra-ordinarie tjenstgjort vid Läroverket, å nämnda befattning erhöi fullmakt den 12 Okt. 1866. — Sedan Kongl. Maj:t i nåder medgifvit, att ytterligare en Kollegabefattning må vid Läroverket tillsättas, har under den 1 dennes befattningen blifvit af Hög. Domkapitlet till ansökning ledig förklarad. — Utom de Ordinarie lärarne, under-tecknad Rektor, Kollegerna, Fil. Cand. *O. Olsson* och *L. T. Sundell*, Gymnastikläraren, Kaptenen, *R. S. O., C. B. T. Wolfram*, samt Sångläraren, Musikdirektören *J. G. Wahlström*, hafva vid Läroverket tjenstgjort: Studeranden

S. J. Arosin under hela läsåret, dels såsom Extra-Lärare, dels såsom Vikar.-Kollega, samt Telegrafkommissarien *A. H. L. Björklund* under Vårterminen såsom Vikar. Ritlärare. — Såsom biträdande Gymnastiklärare och Instruktor i Exercis har Furiren vid K. Westmanlands Regemente *E. M. Eklund* fortfarande varit anställd.

Rektor har varit klassföreståndare för 3:dje klassens öfra afdelning, Kollega *Sundell* för nedra afdeln. af samma klass, Vik. Kollega *Arosin* för 2:dra och Kollega *Olsson* för 1:sta klassen.

Lärjungarne.

Vid förra redogörelsens afgifvande var lärjungarnes antal 85. Af dessa afgingo vid och efter läsårets slut 15, deraf 1 till H. Elementarläroverket i Westerås, 5:te klass., 2 till H. Elementarläroverket i Strengnäs, den ene till öfre 5:te, den andre till 4:de klass., 1 till H. Elementarläroverket i Örebro, 5:te klass., 2 till sjös, 3 till bruksrörelse, 1 till handtverk, 1 i handel, 4 utan uppgifven afsigt. — Höstterminen inskrefvos 18 lärjungar, 2 i 2:dra klass., 16 i 1:sta, och var alltså antalet under Höstterminen 88. Af dessa afgingo: 1 under terminens lopp för anställning i handel, 2 efter terminens slut, den ene med afgångsbetyg till H. Elementarläroverket i Westerås, 3:dje klass., den andre till handtverk. — Vid Vårterminens början inskrefvos 3 lärjungar, 1 i 1:sta, 1 i 2:dra och 1 i 3:dje klass., samt återkommo 2 af dem, som vid förra läsårets slut lemnade läroverket, hvadan antalet för närvarande utgör 90, deraf 16 i 3:dje klassens öfra afdelning, 24 i 3:dje klass. nedra afdeln., 30 i 2:dra och 20 i 1:sta klassen. — Af 3:dje klass. öfra afdeln. hafva 9 lärjungar läst Latin, af nedra afdelningens lärjungar 8.

Skol-lokalen.

Vid läsårets början var den nya Gymnastikbyggnaden, som är uppförd af timmer och af prydligt utseende, inredd och färdig till begagnande. Eldstäder hunno dock ej uppsättas förrän längre fram på hösten. Gymnastiksalen, med tillhörande rymlig tambur, har boiserade väggar, är 63 fot

lång, 36 fot bred och 20 fot hög och konstruerad utan upphärande pelare, så att hela rummet är fritt, samt uppvärms af 2:ne jernkaminer. Gymnastik-appareljen är ställd längs efter väggarna och så anordnad, att den kan undanföras, när rummet behöfves fritt för exercis och marschöfningar.

Å sjelfva Läroverkshuset hafva under året åskilliga nödvändiga reparationer egt rum, deribland må nämnas ny plåtbeläggning på taket samt ny brädpanelning i lärorummen i öfra våningen. Gårdsplanen har blifvit försedd med tjenlig fyllning, och häckar hafva blifvit planterade på de öppna sidorna af gården.

Undervisnings-materielen.

För Läroverkets egna medel hafva under året blifvit inköpta: *Fristedt*, Sveriges Pharm. Växter, Fasc. 5: *Bäckmans* och *Pihlstrands* Arithm. Tabeller; en större väggkarta öfver Sverige och Norge, samt Geometrisk Åskådningsmateriel.

Från Consistorium har Läroverket fått emottaga: Bidrag till Skolarkitekturen, 1 häft., samt Inledning till Skolarkitekturen af *P. A. Siljeström*; Öfversigt af de förnämsta åtgärder inom förvaltningens alla grenar från år 1809 till och med 1838; Underd. Betänkande af den i Näder tillsatta Kommissionen för behandling af till språkundervisningen inom Elementarläroverken hörande frågor, samt en samling af Läroverkens årsberättelser.

Dessutom får jag med tacksamhet omnämna följande gåfvor till Läroverket:

Från en person, "som haft en son vid Läroverket och vill vara okänd", 10 R:dr till ökande af præmierna vid inst. Examen; af Herr t. f. Postmästaren *P. J. A. Barch* vid hans afflyttning från staden 2:ne utmärkt vackra "16-lödiga Åkers kanoner", hvilka blifvit uppställda i Gymnastiksalen och der utgöra en prydnad, samt slutligen och förnämligast en ny donation af Handlanden Herr *J. O. Rosendal* i Arboga.

Denne Läroverkets välgörare, hvilken redan förut — år 1864 — till Läroverket donerat en Stipendii-fond af

1000 R:dr, lät nemligen vid sistl. Höstterminens examen tillstålla Rektor ett donationsbref å andra 1000 R:dr till utgörande af en Stipendii-fond under namn af *Rosendals Stipendium No 2*, hvaraf årliga räntan skall tilldelas någon obemedlad lärjunge "med flit och fallenhet för studier i förening med ett godt uppförande", och "företrädesvis en sådan, som skall till Högre Läroverk afgå". För detta ytterligare, storartade bevis på den kärlek, hvarmed Herr *Rosendal* städse omhuldat Läroverket, håller jag för en kär pligt att äfven här frambära Läroverkets varma och hjertliga tacksägelse!

Examina.

Höstterminens examen hölls den 18 December, dervid såsom ledare och vittnen voro närvarande: Inspector Scholae, Herr Kontraktsprosten Fil. Dokt. *H. J. Robson*; Herr Öfverste-Löjtnanten och Riddaren *O. Bergenstråle*; Herr Prosten och Kyrkoherden, Fil. Dokt. *N. O. Törnblom*; Herr v. Häradsh., Fil. Dokt. *Th. Elfstedt* samt Ordföranden bland Stadsfullmäktige, Herr Brukspatronen *C. Stenberg*. Den offentliga årsexamen är af H. H. Ephorus utsatt att hållas den 7 inst. Juni.

Arboga den 14 Maj 1867.

IV. Stadspedagogien i Köping.

(Uppgift af Rektor, Fil. Dokt. *M. Barkén*).

A. Undervisningen.

Innevarande läsåår börjades den 23 Aug. och räckte Höstterminen till den 18 December; Vårterminen börjades den 25 Januari, men dagen för dess afslutande är ännu icke bestämd.

Den dagliga lärotiden har under detta läsåår varit fördelad på lika sätt som under flera föregående, eller kl. 7—9 och 10—1. Undervisning i Sång har meddelats Måndags- och Fredagseftermiddagarne kl. 3—4 och de egentliga Gymnastiköfningarne varit förlagde till Tisdags- och

Thorsdagseftermiddagar kl. 5—6 af samma skäl, som i föregående berättelser uppgifvits, eller att skolan hittills saknat särskild Gymnastiklokal. Uti Violinspelning har Sångläraren lemnat undervisning åt de lärjungar, som det önskat, tvenne timmar i veckan. Uti florettföring hafva 12 och uti bajonettfäktning 6 af de äldsta lärjungarne blifvit af Gymnastikläraren öfvade tvenne timmar hvarje vecka.

Lärokurserna uti Första klassen hafva varit hufvudsakligen desamma, som för denna klass i Kongl. Maj:ts Nådiga Skolstadga finnas föreskrifna. I Rektorsklassen har undervisningen, nu som vanligt, lämpats efter lärjungarnes olika framsteg och ålder; så att de äldre fått fortgå så långt håg och fallenhet medgifvit. Sju hafva erhållit undervisning i Engelska Språket, en af dem äfven uti det Franska samt tre uti det Latinska. Denna undervisning har dock till en del måst lemnas under särskilda timmar på eftermiddagarne.

Läroböckerna äro hufvudsakligen desamma som vid läroverket i Westerås.

B. Lärarne.

Rektor och Kollega hafva undervisat hvardera inom sin klass, med det undantag att Kollega *Bellander* bestridt undervisningen i Engelska språket. Under de tre timmar, hvilka härtill användts i hvarje vecka, har Rektor undervisat äfven Kollegaklassens lärjungar i Arithmetik. Undervisning i Sång och Violinspelning har lemnats af ordinarie Sångläraren *F. A. Hyckerström* och Gymnastiköfnin-garna varit ledda af Underlöjtnanten vid K. Nerikes Rege-mente *R. Schenström*, som härtill varit förordnad under hela läsåret.

C. Lärjungarne.

Antalet utgjorde vid förra läsårets slut	44.
Vid Höstterminens början inskrefvos	4.
„ Vårterminens „ „	6.
Hvarjemte en som för sjukdom varit frånva- rande återkom	<u>1. 11. 55.</u>

Under läsåret afgingo vid höstterminens början	10.
” ” ” ” vårterminens ”	3. 13.
Närvarande antalet utgör i Rektorsklassen	22.
” ” ” Kollegaklassen	20. 42. 55.

Ibland de afgångna hafva 2, efter erhållet afgångsbetyg, blifvit i högre läroverk intagna, den ene i 4:e och den andre i 2:a klassen. De öfrige hafva, såvidt känt är, ingått uti yrken, handel och näringar.

D. Skol-lokalen.

Under sistledna sommar blefvo Skolsalarne på stadens bekostnad ommålade, hvarjemte stadens innevånare, på Rektors framställning, nu äfven gått i författning om uppförande af ett nytt gymnastikhus af tegel, 80 fot långt, 35 fot bredt och 17 fot högt invändigt, hvartill grunden redan är lagd och skall huset, enligt uppgjortt entreprenadkontrakt, vara till sitt inre färdigt till den 1 November detta år.

E. Undervisningsmaterielen.

För Skolans egna medel hafva inköpts åtskilliga kartor, hvaribland 1 ex. Chart of the World by *Berghaus* and *Stülpmagel*, flera läseböcker samt 6 st. gevär för bajonettfäktning.

Från Consistorii-expeditionen har Skolan fått emottaga 1 ex. *Riets'* Ordbok öfver Svenska Allmogespråket VI—VIII, Inledning och bidrag till Skolarkitekturen af *Siljeström*, Öfverintendents-embetets materialförslag till Folkskolebyggnader samt åtskilliga läroverks årsberättelser.

F. Examina.

Höstterminens examen hölls den 18 December under ledning af skolans Inspektor, Prosten, L. N. O., Th. Dokt. *O. R. Bellander* och Komminister *J. G. Stenman*. Dagen för denna termins examen är ännu icke bestämd.

Köping den 11 Maj 1867.

V. Stadspedagogien i Nora.

(Uppgift af Rektor E. Brandberg).

Undervisningen.

Höstterminen tog sin början den 29 Aug. och avslutades den 17 December. För Vårterminen, som började den 22 Januari, är avslutningstiden ännu icke bestämd.

Under höstterminen hafva lärotimmarne fyra dagar i veckan varit förlagda till kl. 7—9 och 10—1, och de öfriga tvenne kl. 7—9 och 10—12 f. m., samt Måndagar och Thorsdagar kl. 4—5 e. m.; men under vårterminen har, till följe af från II. Domkapitlet ingången påminnelse att, vid fördelning af undervisningstimmarne, Kongl. Skolstadgans föreskrift borde iakttagas, den ändring i läseordningen skett, att dessa timmar fem dagar i veckan blifvit förlagda kl. 7—9 och $\frac{1}{2}$ 11—1, och *en* dag kl. 7—9 och $\frac{1}{2}$ 11—12 f. m., samt dessutom fyra dagar kl. 4—5 e. m. — Under den kallare årstiden har en half timmes framflyttning af förmiddagstimmarne egt rum. Undervisning i *Sång* har under hela läsåret meddelats Tisdagar kl. 3—4 och Lördagar kl. 12—1, och i *Gymnastik* under höstterminen Måndagar kl. 12—1 samt Onsdagar och Fredagar kl. 4—5; men under Vårterminen hvarje dag kl. 1— $\frac{1}{2}$ 2.

Vid undervisningen hafva hufvudsakligen samma läroböcker varit begagnade, som i Örebro Elementarläroverks fyra nedersta klasser. Beträffande de under året genomgångna lärokurserna, hafva dessa för den *nedra* klassen motsvarat 1:a och 2:a, och för den *öfra* ungefärligen 3:dje och 4:de klassernas kurser på både reala och klassiska linien vid nyssnämnde Elementarläroverk.

Läroämnenäna hafva varit sålunda fördelade, att Rektor undervisat i Kristendom 8 timmar, i Historia och Geografi 8, i Kalligrafi 4, i Tyska 4, i Engelska 3 och i Latin 3, tillsammans 30 timmar: Kollegan i Svenska språket 9, i Naturvetenskap 4, i Matematik 11, i Tyska (nedra klassen) 5 och i Franska 1, tillsammans 30 timmar. Rättandet af lärjungarnes skriftliga uppsatser har under höstter-

minen varit fördeladt mellan båda lärarne; men under Vårterminen har Kollegan, emot det att Rektor ensam öfvertagit ledningen af morgonbönerna och hållit bibelförklaringar, rättat större delen af nämnda uppsatser.

Lärarne.

Under Høstterminen har Stud. *K. P. Erikson* på förordnande uppehållit Kollegasysslan; men sedan Fil. Dokt. *P. R. Billmanson*, medelst fullmakt den 19 sistl. December, blifvit utnämud till Kollega vid Pedagogien, har han i denna egenskap under Vårterminen tjenstgjort. Under läsårets båda terminer har Folkskoleläraren *P. E. Schelin* varit tillförordnad lärare i Gymnastik. Rektor har varit föreståndare för öfra, och Kollegan för nedra klassen.

Lärjungarnes

antal utgjorde vid Vårterminens afslutande förlidet år 28, af hvilka före detta läsårs början 3 lemnade skolan. Af dessa afgingo 1 till Örebro Elementarläroverk (4 kl.) och 2 till bergsmannayrket. Under höstterminen iuskrifvos 8, hvadan antalet då utgjorde 33. Sedan under vinterferierna 2 afgått, den ene för att antaga plats på jernvägskontor, den andre till enskild skola, och under vårterminen 4 blifvit inskrifne, utgör lärjungeantalet f. n. 35, neurligen 17 i öfra och 18 i nedra klassen.

Skol-lokalen.

Någon åtgärd till dennas förbättring har under året icke vidtagits. Det större eller nedra klassens lärorum har under vintern icke kunnat tillräckligt uppvärmas, hvarföre det varit nödvändigt att, om än till skada för undervisningen, under denna tid förflytta den nedra klassens i allmänhet yngre och spädnare lärjungar i öfra klassens lärorum. För skolans medel hafva ett större skåp eller arkiv och några mindre möbler blifvit anskaffade.

Den uti en föregående redogörelse omnämde olägenheten i afscende på den nuvarande tillfälliga Gymnastiklokalen eller tingssalen, bestående deruti, att denna lokal, såsom afsedd för och begagnad vid många andra förrättningar,

vid vissa tillfällen icke varit tillgänglig, har äfven under detta år ofta inträffat. Vid dylika tillfällen har för ungdomens gymnastiska öfningar skolans större, churu dertill alltför otillräckliga, lärorum måst begagnas. Inom kort torde man dock få se denna olägenhet afhjelpat, enär grunden till ett stort och prydligt gymnastikhus redan är lagd.

Undervisningsmaterielen.

För Pedagogiens medel hafva, utom behöfliga läroböcker till utlåning åt medellösa lärjungar, blifvit under året inköpte: en större *Jordglob*, en *Zoologisk Atlas*, några *Kartor* och 10 ex. af *Bjurstens mindre Läsebok*. Från Statsverket har skolan genom Consistorii-Expeditionen fått emottaga 1 ex. af *P. A. Siljeströms Inledning till Skol-Arki-tekturen* samt en samling af Läroverkens årsberättelser.

Examina.

Hösttermins-examen hölls den 17 December, dervid såsom ledare och vittnen voro närvarande: Pedagogiens Inspektör, Kontraktsposten *O. Bohm*, Borgmästaren *C. J. Watz*, Provincial-läkaren, Kongl. Lif-Medicus Dokt. *L. Engström* och Brukspatronen *H. Dillner*. Dagen för Vårtermins-examen är ännu icke utsatt.

Nora den 14 Maj 1864.

VI. Stadspedagogien i Linde.

(Uppgift af Rektor, Fil. Dokt. E. J. Tägtström.)

A. Undervisningen.

Höstterminen, som började den 31 Aug., slutade den 14 December. Vårterminen öppnades den 21 Januari och är af Inspector föreslagen att afslutas den 14 Juni. I likhet med hvad föregående år egt rum har undervisningstiden varit förlagd både på för- och eftermiddagar, så att läsningarne efter förrättad morgonbön och bibel-läsning begynt kl. $\frac{1}{2}$ 8 och fortgått till 9, samt sedan från kl. 10—12 (Onsdagar och Lördagar till kl. $12\frac{1}{2}$); samt på Måndags-

Tisdags-, Thursdags- och Fredagseftermiddagar från kl. 3—5 (under den mörkare årstiden från 2—4).

Undervisning i Gymnastik och Exercis bestrides fortfarande af Vet.-Läkaren J. A. Åkerman.

B. Lärarne.

Undertecknad är fortfarande Pedagogiens ende Lärare.

C. Lärjungarnes

antal Hötterminen 31, Vårterminen 32.

D. Skollokalen.

Oförändrad.

E. Undervisnings-Materielen

har under året blifvit tillökad med ett exemplar af *Brooms* Atlas och ett exemplar af *Palmblads* Geografi, som för Skolkassans medel blifvit inköpte.

F. Examina.

Höttermins-Examen hölls i närvaro af Kontrakts-Prosten, L. N. O., *C. D. Arosenius* den 14 Dec.; tiden för Vårtermins-Examen är, såsom ofvan sades, af Inspector föreslagen till den 14 Juni.

Lindesberg i Maj 1867.